

Η κοινοβιακή Τράπεζα της Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου

[Ορθοδοξία](#) / [Αγιορείτικος μοναχισμός](#)

[Αναστάσιος Ασλανίδης, Ms Θεολογίας](#)

Η τράπεζα που υπάρχει σε κάθε κοινόβιο, αποτελεί έναν σημαντικό συνδετικό κρίκο μέσα σε ένα μοναστήρι. Δεν είναι απλά η εκπλήρωση της ανάγκης για τροφή, αλλά υπάρχει ως φυσική συνέχεια της λειτουργικής, πνευματικής και εμπειρικής ζωής. Τίποτα, στον Χριστιανικό Ορθόδοξο κόσμο δεν είναι τυχαίο και δεν αποτελεί γέννημα της καθαρά ανθρώπινης λογικής.

Ο θεσμός της κοινοβιακής τράπεζας έλκει την καταγωγή της από τον Κύριο Ιησού Χριστό και τους αποστόλους. Ο Χριστός, συνήθιζε καθ' όλη την διάρκεια της επίγειας δράσης του, να δειπνεί σε οίκους μαθητών, σε οίκους ανθρώπων που ευεργετήθηκαν από την θεραπευτική του δύναμη (σωματική και πνευματική), αλλά και σε οίκους ανθρώπων που θεωρούνταν για τα πρότυπα της εποχής ως ακάθαρτοι, διεφθαρμένοι και αποσυνάγωγοι για διάφορους λόγους. Ας μην ξεχνάμε άλλωστε την περίπτωση του Ζακχαίου, ο οποίος δέχθηκε στο σπίτι του τον Χριστό με αποτέλεσμα να σωθεί από την χάρη του θείου Λόγου (Λκ. 19:1-10).

Οι επισκέψεις και οι διαμονές του Κυρίου στα σπίτια των πονεμένων, των αμαρτωλών και των κατατρεγμένων ήταν η αρχή που δημιούργησε μια πνευματική ανάγκη στο πλαίσιο της κοινής τράπεζας που συνδεόταν η διατροφή, όμως, η βάση της κοινοβιακής τράπεζας βρίσκεται στο αποκορύφωμα της Σωτηριολογικής πράξης του Κυρίου, η οποία ήταν η Θεία Ευχαριστία. Το Μυστικό Δείπνο, στο οποίο ο Κύριος ευλόγησε τον Άρτο και τον Οίνο, και τα μετέτρεψε στο Σώμα και το Αίμα του, ήταν η βάση πάνω στην οποία θεμελιώθηκαν τα κοινά Χριστιανικά γεύματα που οδήγησαν στην Τράπεζα.

Η βάση της Χριστιανικής Ορθόδοξης ζωής είναι η μίμηση του Χριστού που οδηγεί στην Σωτηρία. Έτσι, το δίχως άλλο μπορούμε να πούμε με σιγουριά ότι ακόμη και στο θέμα της διατροφής, η διδασκαλία του Κυρίου έπαιξε σημαντικό ρόλο. Το τελευταίο δείπνο του δασκάλου με τους μαθητές, του Κυρίου με τους Αποστόλους του, ήταν αυτό που έδειξε τον δρόμο για την συνέχεια αυτής της πρακτικής. Μετά

την Σταύρωση, την Ταφή και την Ανάσταση του Κυρίου, οι απόστολοι πρίν ακόμη την Πεντηκοστή συγκεντρώνονταν σε ένα σπίτι έτρωγαν μαζί, θυμόντουσαν τα όσα έζησαν, μιλούσαν με τον Αναστημένο Κύριο και ευλογούσαν τον Άρτο και τον Οίνο.

Έπειτα, η τακτική αυτή συνεχίστηκε κατά την αποστολική περίοδο. Τόσο ο Παύλος, με τα γεύματα Αγάπης, όσο και οι υπόλοιποι Απόστολοι, όπως μας πληροφορούν οι επιστολές και οι Πράξεις, συγκεντρώναν τους πιστούς κάτω από μια στέγη για να φάνε όλοι μαζί να ακούσουν για τον Θεό και να γίνουν Κοινωνοί του Σώματος και του Αίματος. Με το πέρασμα των χρόνων όταν το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας έλαβε μια λειτουργική, εκκλησιαστική χροιά, οι κοινές τράπεζες δεν λησμονήθηκαν, άλλαξαν μορφή, αλλά όχι ουσία.

Στον λαϊκό κόσμο πήραν την μορφή εορταστικών, οικογενειακών δείπνων, όπου μέχρι και σήμερα η Ορθόδοξη οικογένεια συγκεντρώνεται στο τραπέζι της Κυριακής, στο σπίτι της, με όλα τα μέλη της οικογένειας για να επικοινωνήσει περισσότερο παρά να ικανοποιήσει την ανάγκη της διατροφής. Ειδικά, σε μεγάλες εορτές όπως τα Χριστούγεννα, το Πάσχα και τον Δεκαπενταύγουστο, γίνεται προσπάθεια να συγκεντρωθούν όλα τα μέλη μιας οικογένειας για να γιορτάσουν το γεγονός.

Στον μοναστικό, κοινοβιακό κόσμο, η Τράπεζα της Αγάπης, η κοινοβιακή Τράπεζα, αποτελεί βασικό στοιχείο και συνέχεια της Θείας Λειτουργίας. Παραμένει αναλλοίωτη Πνευματικά και υπάρχει ως φυσική συνέχεια του Μυστικού Δείπνου και της Τράπεζας των Αποστόλων. Γι' αυτό οι Κοινοβιακή Τράπεζα, λαμβάνει χώρα μετά από την Θεία Λειτουργία. Δεν αποτελεί απλά ένα τυπικό, αλλά μια εμπειρική συνέχεια της Πνευματικής Μετουσίωσης της Τράπεζας των Αγίων, των Πατέρων, των Αποστόλων και του Κυρίου.

Στο Άγιο Όρος παντού, όπως και στην Ιερά Μονή Βατοπαιδίου, η κοινοβιακή Τράπεζα έχει και μια ακόμη αναγωγή. Είναι συνδεδεμένη με την Οικοδέσποινα του Αγίου όρους την Παναγία. Η οποία με την χάρη της και την ευλογία της υποδέχεται όλους τους αθλητές της πίστεως, μέσα στην Τράπεζα, για να τους ξεκουράσει πνευματικά, αλλά και σωματικά.

Όταν ήρθα για πρώτη φορά στην Μονή και μπήκα στον χώρο της Τράπεζας έμεινα άναυδος. Δεν μπορούσα να φανταστώ το κάλος, την τάξη και την παραδείσια γαλήνη που αισθάνθηκα μέσα στον χώρο. Το κτήριο της Τράπεζας βρίσκεται απέναντι ακριβώς από το Καθολικό της Μονής. Είναι, ένας σταυροειδής ναός και μέσα το κτήριο είναι διακοσμημένο με περίτεχνες τοιχογραφίες. Γύρω στους τείχους υπάρχουν τοποθετημένα σε απόλυτη τάξη λευκά, μαρμάρινα τραπέζια, σε

ημικυκλική μορφή. Τα καθίσματα είναι σαν παγκάκια και βρίσκονται ολόγυρα από τα τραπέζια. Οι πατέρες με πληροφόρησαν ότι το ιδιαίτερα προσεγμένο τραπέζι στην κορυφή της Τράπεζας λέγεται ηγουμενικό. Σε αυτό κάθεται ο Γέροντας της Μονής, όπως και οι σημαντικοί του φιλοξενούμενοι.

Όταν τελειώσει ο Εσπερινός και βγήκαμε στο προαύλιο του Καθολικού, έχοντας πάρει την ευλογία του Γέροντα, ακούω ένα σήμαντρο να χτυπά. Βλέπω, έναν από τους πατέρες να έχει πιάσει το σχοινί που καταλήγει σε αυτό και να το τραβά με όλη του την δύναμη. Αμέσως, οι πόρτες της Τράπεζας ανοίγουν και όλοι αρχίζουν να εισέρχονται μέσα σε αυτήν. Ακολουθώ με την σειρά μου και κάθομαι στο προκαθορισμένο τραπέζι μας. Μπροστά από τον καθένα υπάρχει πιάτο και κύπελο, ενώ πάνω στο τραπέζι βρίσκονται, ακόμα, τα μαχαιροπίρουνα, ψωμί, λαχανικά φρούτα και το φαγητό της ημέρας.

Όλοι στεκόμαστε όρθιοι και αναμένουμε την άφιξη του Γέροντα, η οποία δεν αργεί. Συνοδεύεται από τον ρυθμικό χτύπο του μεγάλου τάλαντου που βρίσκεται έξω από την Τράπεζα. Σκύβουμε το κεφάλι μας με ευλάβεια στον αθλητή του Χριστού και περιμένουμε την ευλογία του. Ακούμε το πρώτο χτύπημα από το καμπανάκι και ξεκινά η ευχή. Όλοι κάνουμε τον Σταυρό μας και καθόμαστε. Στο δεύτερο καμπανάκι μοιράζουμε το φαγητό και ο Πατέρας Ανανίας, που βρίσκεται πιο κοντά, βοηθά με το σερβίρισμα.

Ένας από τους πατέρες του κοινοβίου, είναι πάνω στον ιερό άμβωνα της Τραπεζής και διαβάζει βίους αγίων, ερμηνείες και λόγους πατέρων που έχουν σχέση με την

γιορτή ή το Ευαγγελικό ανάγνωσμα της ημέρας. Έτσι, η συνέχεια της Θείας Λειτουργίας και της Κοινωνίας με τον Θεό Λόγο συνεχίζεται ακόμη και κατά την διάρκεια της Τράπεζας, ενισχύοντας έτσι την νοερά προσευχή και την συνεκτικότητα. Με αυτό τον τρόπο, η κοινοβιακή Τράπεζα, όπου εκπληρώνονται οι ανάγκες διατροφής και σίτισης, γίνεται και αυτή μυστική, μυστηριακή. Καθαγιάζεται από την Χάρη του Παράκλητου, του Αγίου Πνεύματος.

Πολύ σύντομα ακούμε ένα δεύτερο χτύπημα που σηματοδοτεί κάτι καινούριο. Εγώ, στην αρχή, ως αγνώμων δεν γνώριζα το νόημα του δεύτερου χτυπήματος. Όμως, πολύ σύντομα πληροφορήθηκα ότι ήταν το σήμαντρο για το κρασί. Από εκείνη την στιγμή και μετά κάποιος μπορεί να πιεί κρασί, στην Τράπεζα. Βέβαια, εγώ δεν πίνω καθόλου αλκοόλ επομένως μια τέτοια πληροφορία να και ενδιαφέρουσα ήταν για εμένα σχεδόν αδιάφορη. Στον χαρακτηρισμό μου, οι υπόλοιποι φίλοι μου υπότροφοι, μου απάντησαν με συμπαθητικά σχόλια που είχαν μια έντονη σκωπτική διάθεση.

Αυτό που εντυπωσιάζει είναι η διακονία των πατέρων της Τραπεζής. Με υπομονή, αγόγγυστα και γεμάτοι αγάπη, εξυπηρετούν όλους τους αδελφούς και τους προσκυνητές ανεξαιρέτως. Ελέγχουν, εάν το φαγητό τελείωσε σε ένα τραπέζι και σπεύδουν να γεμίσουν τα πιάτα με περισσότερο φαγητό, εάν κάποιος το επιθυμεί. Τίποτα δεν πάει χαμένο. Τα εξαισία φαγητά της Αγιορείτικης παράδοσης είναι ξακουστά σε όλον τον κόσμο και νοιώθω πραγματικά ευτυχισμένος που είχα την ευκαιρία να τα δοκιμάσω αυτοπρόσωπος.

Τα αναγνώσματα συνεχίζονται και συνοδεύουν όλους τους παρευρισκομένους, ο Γέροντας μπορεί να επέμβει οποιαδήποτε στιγμή και να νουθετήσει, να συμβουλέψει ή να ανακοινώσει κάποιο σημαντικό γεγονός. Το τελευταίο χτύπημα, σηματοδοτεί το τέλος της Τράπεζας ο Αναγνώστης τελιώνει πρώτος την ανάγνωση του κειμένου και εύχεται στον Θεό. Αμέσως κατεβαίνει από τον άμβωνα και πλησιάζει για να πάρει ευχή από τον Γέροντα. Η τελευταία ευχή είναι για τα περισσεύματα και εκείνη την στιγμή όλοι σηκωνόμαστε όρθιοι. Περιμένουμε στον διάδρομο για την έλευση του Γέροντα ο οποίος αφού βγει από την Τράπεζα, κάθεται στα δεξιά της εισόδου και ευλογεί όλους όσους βγαίνουν. Απέναντι του κάθονται οι Τραπεζοκόμοι σε στάση μετάνοιας, ζητώντας από όλους συγχώρηση, εάν έχουν κάνει κάποιο λάθος. Βγαίνοντας εμείς σκύβουμε το κεφάλι μας για να λάβουμε την ευλογία του Γέροντα, αλλά να δείξουμε και ευγνωμοσύνη στους Τραπεζοκόμους που μας φρόντισαν.

Όμως, η δουλειά μας στην Τράπεζα δεν τελείωσε εδώ. Ο Πατήρ Ιωάννης, μας γνέφει με το χέρι του, ήρθε η ώρα για το διακόνημα. Η Τράπεζα πρέπει να καθαριστεί και να είναι έτοιμη για την επόμενη φορά. Με χαμόγελο, φοράμε τις

ποδιές μας για να μην λερωθούμε και ξεκινάμε με την ευχή πάντα στα χείλη: «Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησον με». Μαζεύουμε τα πιάτα και τα περισσεύματα, σκουπίζουμε και πλένουμε τα τραπέζια, καθαρίζουμε το πάτωμα της τραπέζης. Ο ζήλος και η προσοχή στην ακριβή περιποίηση της Τράπεζας προέρχεται από την αυταπάρνηση και την αγάπη των πατέρων. Η Τράπεζα δίνει δύναμη σωματική για να μπορέσουμε όλοι να διεξάγουμε την προσευχή, την σπουδή, την μελέτη και το διακόνημα της ημέρας. Είναι ένας σημαντικός χώρος που πρέπει να είναι προσεγμένος.

Τα λερωμένα πιάτα και κύπελα πλένονται και επανατοποθετούνται στα καθαρά τραπέζια, ενώ ταυτόχρονα ετοιμάζουμε τα πιάτα με τα λαχανικά και τα φρούτα για την επόμενη Τράπεζα. Τα πιρουνία, τα μαχαίρια και τα κουτάλια πλένονται επιμελώς και μοιράζονται και αυτά στα τραπέζια. Οι χαρτοπετσέτες ανανεώνονται και όλα είναι έτοιμα για την επόμενη φορά.

Η Τράπεζα αν και πρακτικά σχετίζεται με κάτι πολύ απλό, την διατροφή και την σίτιση του ανθρώπου, έχει καταγωγή από τις Τράπεζες αγάπης του Παύλου και το Μυστικό Δείπνο. Όμως, θα ήταν μοιραίο λάθος να δούμε την Τράπεζα ως κάτι τυπικό και αναγκαίο. Όπως, όλα τα πράγματα στην Χριστιανική Ορθόδοξη παράδοση, έτσι και η Τράπεζα αγγίζεται από την Χάρη του Αγίου Πνεύματος και αλλάζει χαρακτηριστικά, αλλά και αξία. Κενώνεται από το παλιό νόημα της διατροφικής ανάγκης και μεταβάλλεται σε κάτι Καινό, σε κάτι νέο. Μεταβάλλεται σε Μυστήριο, χαρτώνεται από τον Θεό και εντάσσεται και αυτό στην Θεία Λειτουργία, στην Παράδοση, στην Εκκλησία, στην Τριαδική Θεότητα. Ο Θεός να μας Ευλογεί και να μας φυλάει πάντα. Αμήν.

<https://bit.ly/31RSWwg>